

SOOVITUSED KORTERELAMUTE KELDRITE VARJUMISKOHTADEKS KOHANDAMISEL

Käesolev materjal on Päästeameti poolt koostatud soovitusel kortermajade varjumiskindluse tõstmiseks. Tulenevalt hoonete ehitus-tehnilisest eripärast ei ole kõik soovitusel kõikidele hoonetele ühiselt kasutatavad.

MIS ON VARJUMINE JA KÄITUMINE VAHETU OHU KORRAL

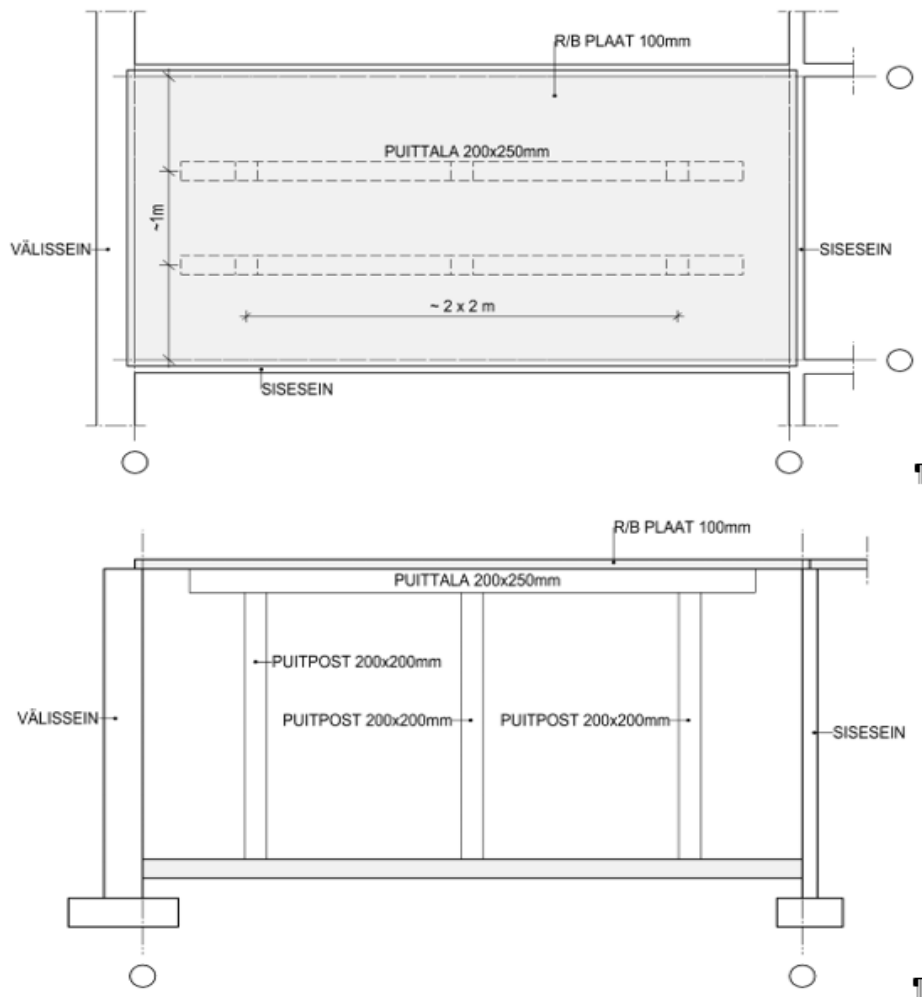
Varjumine on kõrgendatud vahetu ohu korral ohustatud alal viibiva isiku ajutine ümberpaiknemine ruumi, ehitisse või maa-alale või seal püsimine isiku elu ja tervise kaitseks.

Varjumine ei ole vajalik ainult vahetu sõjalise ohu korral. Vajadus varjuda võib tekkida erakorraliste ilmastikuolude, suurõnnetuste jm korral. Ohust ja varjumise vajadusest annavad märku sireenid ning läbi EE-alarmi saadetav SMS-sõnum. Samuti saadetakse läbi SMS-sõnumi käitumisjuhised.

Korterelamute puhul soovitab Päästeamet varjuda korteris akendeta ja soovitavalt kiviseintega ruumi (näiteks vannituba) või liikuda hoone keldrisse varjule. Ohu korral hoonest väljuda avalikke varjumiskohti otsima minna ei ole mõistlik, sest sellisel juhul olete võimalikele ohtudele rohkem haavatavam.

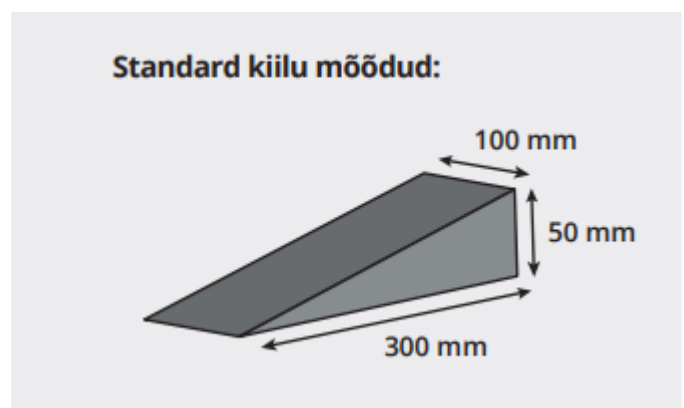
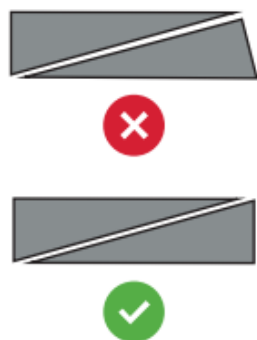
SOOVITUSED HOONELE

- Hoidke hoone evakuatsiooniteed (koridorid) läbitavad ning ärge hoiustage nendes asju. Ohuolukorras peab olema tagatud koridorides liikumine ja võimaliku elektrikatkestuse korral ei pruugi takistused olla nähtavad.
- Üle tuleks vaadata keldri seisukord – koristada sinna kogunenud prügi ja praht ning ebavajalikud esemed viia jäätmejaama või anda taaskasutusse. Kelder peab tuleohutusnõuetele vastama igal ajal.
- Kontrollige, et elektrikatkestuse korral ei jääks lift korruste vahelisele alale seisma vaid liiguks täiskorrusele ja avab uksed. Pidage nõu hoone lifti hooldava firmaga.
- Tagatud peab olema kaitse osaliselt varisenud hoone rusude poolt põhjustatud keldriruumide lae ja seinte kokkuvarisemise eest. Kaitset pakub eelkõige keldrite lagede toestamine. Joonisel 1 on toodud soovitusel lagede toestamiseks. Materjalid lagede toestamiseks on otstarbekas soetada ja eel ladustada (soovitavalt keldrisse).

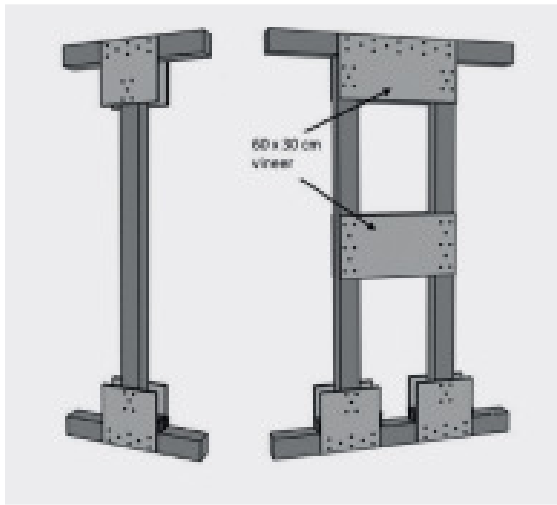
Joonis 1. Juhend keldrikorruse lagede toestamiseks

- Toestamisel pea meeles:
  - iga 100 x 100 mm vertikaalse toetusposti maksimaalne kandevõime on 2500 kg;
  - jäta naela ja puitmaterjali serva vahele vähemalt 20 mm;
  - kontrolli visuaalselt igat toestuselementi (praod, oksakohad jms);
  - fikseeri kiilud alati naelaga. Löö nael kiilu kanna taha, mitte kiilu sisse, et kiilud ei liiguks;
  - alati paiguta kiilud nii, et löikepinnad oleksid koos (joonis 2)

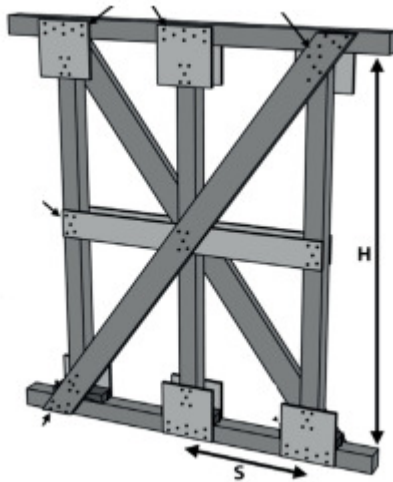
Joonis 2. Kiilude paigaldamine ja standard kiilu mõõdud

- „T” kujuline toetus. Võimalusel hoida posti kõrgus alla 2,5 m. Maksimaalne kogupikkus üksikul „T” postil 3,3 m, topelt „T” postil 3,6 m.

Joonis 3. Üksik „T” post ja topelt „T” post

- „N” kujuline toetus. Maksimaalne posti kõrgus 2,5 m. Maksimaalne lubatud vertikaalpostide vahe (S) 100x100 mm posti korral on $\frac{1}{4}$ posti kõrgusest (H), 200x200 mm posti korral $\frac{1}{2}$ posti kõrgusest (joonis 4)

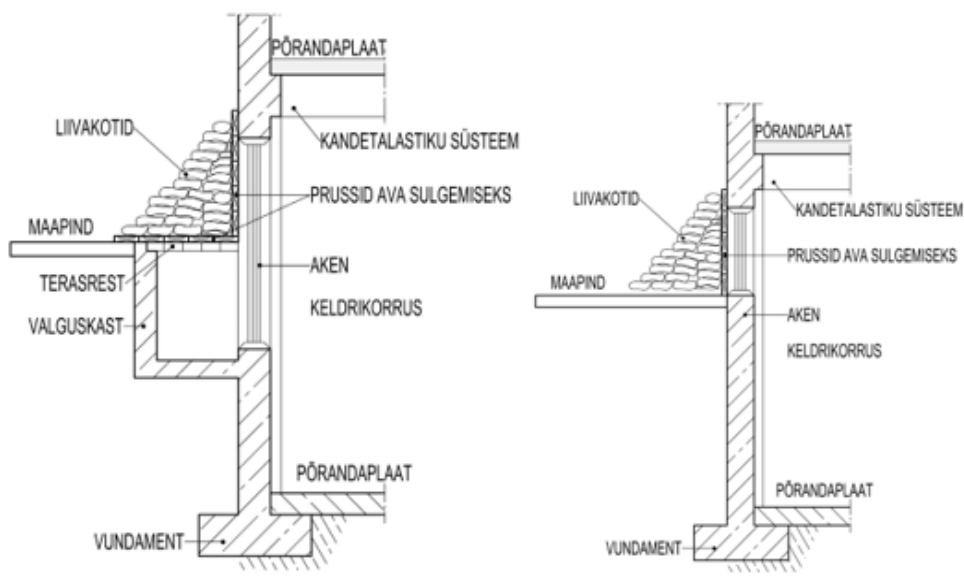

Joonis 4. „N” kujuline toetus

- Tagamaks inimeste väljapääsu varjumiskohast hoone võimaliku varingu korral, peab varjumiskoht olema varustatud vähemalt kahe sisse-/väljapääsuga. Seetõtt soovitab Päästeamet avada keldrites olevad läbikäigud, et oleks võimalik kogu hoone ulatuses läbida keldrikorrust.
- Keldrite ukсед peaksid olema tugevdatud ning distantsilt avatavad või sarjastatud hoone üldvõtmeaga, et vältida olukorda, kus keldrisse ei saa siseneda kuna pole võtmeid.
- Keldriruumidesse peab olema tagatud ligipääs ka puuetega inimestele. Seega on vaja lahendada keldrisse pääs ka ratastooliga (näiteks kaldtee).

SOOVITUSED RUUMIDELE

- Varjumiseks mõeldud ruumid peavad olema puhtad ning korrastatud. Tavaolukorras võib ruume kasutada ka muuks otstarbeks (näiteks laoruumina, olmeruumina, koolitusruumina jne), kuid ohuolukorras peab ruume saama kasutada varjumiseks. Varjumisruumi(ruume) ei ole soovitatav kasutada arhiivina ega selliseks ladustamiseks, mis jätab ruumi lõhna (nt jäätmeruum või värviladu).
- Varjumisruumi ei tohi paigutada näiteks soojasõlme või muudesse tehnilistesse ruumidesse. Samuti tuleks vältida varjumisruumide rajamisse tehnovõrkude trasside lähedusse.
- Varjumisruumide kõrgus võiks võimalusel olla vähemalt 2,3 m.
- Varjumiskoht peab olema varustatud avariivalgustusega elektrikatkestuste korraks. Parim lahendus selleks on varustada hoone autonoomse elektritootmise võimalusega (elektrigeneraator, akupatareid). Autonoomse seadme võimuse oleneb hoone suurusest ja seadmetest, mis elektrikatkestuse korral varutoitele üle lähevad. Hoone elektrisüsteemi täiendamisel või muutmisel tuleb eelnevalt konsulteerida kutsetunnistusega elektrikuga ning töid võib teostada selleks vastava pädevusega isik.
- Generaatori paigaldamisel siseruumi peab generaatoriruum olema muudest ruumidest eraldatud ning moodustama eraldi tuletõkkeseksiooni koos piisava õhuvahetusega (tagatud peab olema võimalus heitgaaside välja juhtimiseks ning värske õhu juurdevooluks). Abimaterjal elektrigeneraatori soetamisel, paigaldamisel ja kasutamisel ning nõuded kütuse hoiustamiseks on leitav Päästeameti kodulehel (<https://www.rescue.ee/et/juhend/generaatorite-ohutus>).
- Varjumiskohas peab olema tagatud piisav hapnikusisaldus õhus. Tuleb arvestada võimalusega, et varjumiskohta on vaja kasutada pikema aja vältel. Parimaks lahenduseks on varjumiskoha varustamine töökorras oleva ventilatsiooniga. Alternatiivseks võimaluseks on tagada piisav õhuvahetus akende kaudu. Seetõttu ei ole soovitatav keldrite aknaid kinni ehitada.
- Aknaavade kindlustamise võimalik lahendus on toodud joonisel nr 5. Aken kindlustatakse liivaga täidetud plastik- või tekstiilkottidega. Alternatiivina võib kasutada pinnasega täidetud kotte, tihendatud pinnast, telliseid, betoonplokkide, purustatud betooni vms. Täitematerjali toetamiseks avade kohal võib kasutada prusse või alternatiivina käepäraseid vahendeid – puitkilpe, vineertahvleid, ümarpuitu vms. Akende kiirkorras teostatavaks esialgseks kaitseks kildude lendumise takistamiseks võib kasutada klaaside teipimist võimalikult tugeva niiskuskindla teibiga, geotekstiilist valmistatud killupüüdjat vm. käepäraseid vahendeid. Kaitset pakub vähemalt 0,5-0,7 m paksusega laotud liivakottide riita vahetult aknaava ees. Liivakottide riida ülekatte (aknaava ületavad) mõõduks oleks soovitatavalt vähemalt 0,5 m aknaava külgedest ja ülemisest servast. Materjali akende kindlustamiseks on otstarbekas eelnevalt soetada ja eel ladustada.

Joonis 5. Juhend akna kindlustamiseks

- Vältimaks keldriruumide üleujutamist peavad vee ja kanalisatsiooni püstikud õhurünnaku ajaks olema suletud ja tühjaks lastud. Selleks peaks eelnevalt olema loodud vastav võimekus. Vajadusel hoonesiseste tehnovõrkude täiendamisel tuleks eelnevalt konsulteerida vastava ala spetsialistidega.
- Varjumiskohas võiks optimaalselt olla 1,5 m² põrandapinda iga varjumiskohas viibiva inimese kohta.
- Varjumiskohas võiks olla vähemalt üks eesriidega ümbritsetud kuivkäimla arvestusega üks käimla 25 inimese kohta.
- Varjumiskohas tuleks hoida temperatuuri +10 kuni +25°C, kui tavaoludes kasutamisest ei tulene muud.
- Varjumiskoha ruumide viimistlemisel kasutada mittepõlevaid materjale. Seetõttu ei soovitav siseviimistluseks kasutada puitmaterjali. Sein ja lagesid ei ole soovitatav krohvida (tolmukindlam). Põranda tasandamisel on soovitatav kasutada betoonipõhist segu. Ruumi põrand võib olla plaaditud. Seinte ja lagede viimistlusel tuleks kivi või keraamilisi plaate vältida, sest võivad tekitada ohtliku lenduvat materjali.
- Varjumiskoht võiks olla varustatud pinkidega kõigile varjuvatele inimestele istumisvõimaluse tagamiseks.
- Varjumiskohas võiks olla töökorras sidevahend edasiste tegevusjuhendite ja informatsiooni vastuvõtuks (patarei- või akutoitel raadio).
- Varjumiskohas peab olema joogivee mahuti või pudelites joogivesi arvestusega vähemalt 2-3 liitrit joogivett inimese kohta.
- Varjumiskoht peab olema varustatud esmaste tulekustutusvahenditega.